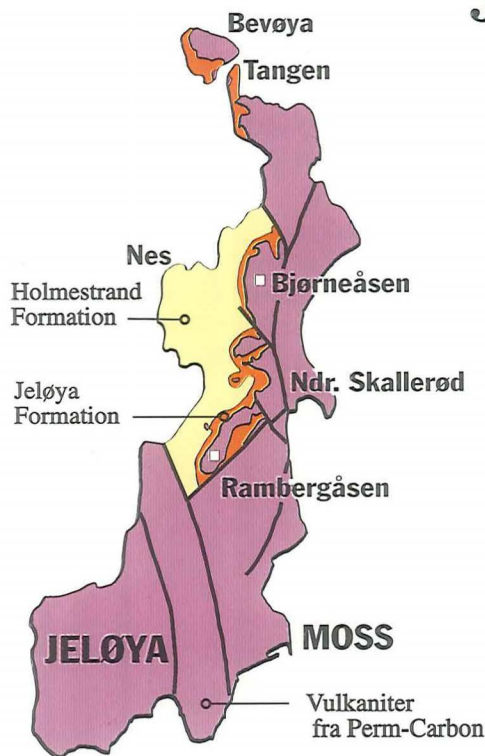

Hvis læseren skulle lægge vejen om ad Jeløya, kunne det jo være, at man havde lyst til at se nogle af de strukturer i Jeløya Formationen, som jeg har skrevet om i VARV nr. 3 1994..

For at komme til Jeløya skal man ind gennem byen Moss. Her skal man følge skiltene mod "Jeløya", hvilket fører én over sundet mellem Østfold og Jeløya. Her vil man passere den forkastning, der adskiller de paleozoiske bjergarter på Jeløya fra Østfolds prækambriske bjergarter.

På Jeløya fortsætter man lige ud ca. 500 m, indtil man i et lysreguleret kryds skal dreje fra mod højre efter et skilt, hvorpå der står 'Nes'. Denne vej skal nu følges mod højre indtil man er et godt stykke uden for byen (flere kilometer). Man er nu på vej til den nordlige del af Jeløya, hvor

hovedlokaliteterne for Jeløya Formationen findes. Efter lidt kørsel på landet vil vejen igen dele sig. Denne gang skal man følge vejen mod venstre.

Første stop er ved campingpladsen 'Nes Camping'. Her kan man køre bag om campingpladsen, hvor man finder indtil flere parkeringspladser.

Ved kysten kan man se den udeformede Ringerike sandsten, der her tilhører Holmestrand Formationen (Silur). Her er der fundet rester af Cephalaspider, en art panserfisk. Mest hyppigt er det at finde skæl, men der er blevet fundet nogle få kranier. Desuden ses der rester af små stenbrud, hvor man har brudt den fint bænke sandsten. Efter at have set på sandstenen, kan man begynde at udskille de to grupper af aflejringer. De vandret lagdelte, finkornede bænke repræsenterer strandaflejringerne og de forskellige kanalafsætninger og nogle af skrålejringerne repræsenterer den strømafsatte gruppe. Langs bunden af en del af kanalafsætningerne kan man se mudderklaster, hvilket vidner om, at man her har haft erosion fulgt af fornyet aflejring.

Herefter kan man gå en tur op på Bjørnåsen, der rejser sig lige bag campingpladsen. Der går flere stier gennem skoven op til åsen. På Bjørnåsen vil man kunne se en stejlvæg, der i den nederste del består af Holmestrand Formationen. Længere oppe bliver sedimentet kaotisk, ofte med en rød farve og med blokke og partier af sandsten, der er orienteret nærmest tilfældigt. Dette er Jeløya Formationen. Øverst afsluttes stejlvæggen med lavabænke. Hvis man kan finde op til åsens højeste punkt, bliver man belønnet med en pragtfuld udsigt over den centrale del af Oslofjorden. Længst mod vest kan man se lavaplateauet i Vestfold, omkring Holmestrand. Mod nordvest rejser Drammensgranitten sig stejlt på Hurumlandet. I selve fjorden kan man i det fjerne se Langøya, der består af silure kalksten. På denne ø brydes kalken intensivt, hvilket betyder, at øen efterhånden er gravet helt væk. Lige foran Jeløya ligger den lille ø Bile, som består af sandsten fra Holmestrand Formationen.

Hvis man stadig har blod på tanden, kan man køre videre mod nord ad vejen forbi campingpladsen. Denne vej bliver hurtigt til en grusvej med store huller, så forsigtig kørsel tilrådes. Vejen skal hele tiden følges mod venstre. Til sidst vil man blive stoppet af en gitterlåge. Her er man nødt til at parkere bilen og fortsætte til fods. Området er privat, så man skal respektere området omkring ejernes huse. Man fortsætter ned ad grusvejen efter gitterlågen. Efter ca. 300 m går der en markvej op til venstre som man skal følge op i en lille skov. Efter et par hundrede meter vider vejen sig ud til en lille lysning, hvor man finder en sti, der går ned mod kysten til venstre. Man skal ikke fortsætte frem, da man så kommer ned til et af husene.

Nu befinder man sig på Tangen, hvor de pæneste blotninger af Jeløya Formationen findes. Nede på kysten kommer man ud på en større blotning, der strækker sig mod højre (nord). Denne blotning består af udeformeret sandsten fra Holmestrand Formationen. Man vil kunne finde de samme strukturer, som man så ved Nes Camping. Læg mærke til, at der også ses lagplaner med flotte bølgeripper. Hvis man går til venstre (syd) over et stykke strand dækket af kvartære aflejringer, kommer man til en af hovedblotningerne for Jeløya Formationen.

Det første man møder, er udeformede sandsten overlejret af en lille sill (vandret vulkansk gang). Længere mod syd kan man se, at denne sill danner undergrænsen til en kaotisk udseende sandsten, som består af mindre og større sandstensblokke omgivet af en massivt udseende grundmasse af finsand. Dette er den typiske udformning af Jeløya Formationen.

Langs Tangens øvrige kyster kan man se det samme billede foruden steder, hvor det dominerende sediment består af store blokke, der er tippet op i stejle hældninger. Man kan gå turen langs vestkysten, men skal så vidt muligt holde sig fra østkysten på grund af stedets beboere. Langs vestkysten er man med jævne mellemrum nødt til at finde de stier, der går lidt oppe i land, da kysten bliver for stejl for sikker passage.

God tur

Hans Peter Birk Hansen